

Kungl. Maj:ts tal

på rikssalen vid riksdagens öppnande den 16 januari 1917.

Gode Herrar och Svenske Män!

Tung är den tid, vari Konung och Riksdag åter mötas i samfällt ansvar för rikets säkerhet och framtid. Jag hälsar Eder välkomna, när I nu samlens till Edert viktiga värv.

Till Eder och allt Sveriges folk önskar Jag vid detta tillfälle rikta en allvarlig vädjan. Världskriget rasar nu på det tredje året med tilltagande häftighet, och om vi än genom Guds nåd hittills undgått att däri indragas, hava vi dock på mångfaldigt sätt fått lida av dess verkningar. Svårigheterna ökas för varje dag, ju längre kriget varar, och vi varken kunna eller böra blunda för tidens djupa allvar. Sveriges folk måste lära sig att inse detta och därför under dessa brydsamma förhållanden låta inbördes skiljaktigheter vila. Inre oenighet försvårar i hög grad Mitt arbete, då däremot enighet underlättar förverkligandet av det mål, som Jag med anslutning från hela landet föresatt Mig att eftersträva, nämligen att trygga rikets frihet och självbestämningsrätt och bevara dess neutralitet.

Den ökade försvarsberedskap hos rikets stridskrafter till lands och vatten, som Jag funnit nödigt påbjuda, måste alltjämt vidmakthållas. Till följd av krigsoperationernas växande omfattning i våra gränsvatten har Jag måst vidtaga särskilda åtgärder.

De enhälliga uttalanden, som under senaste riksdag gjordes i Ålandsfrågan, äro för Mig ett stöd vid Mina bemödanden att bringa denna fråga till en sådan lösning, som Sveriges livsintressen kräva.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 1 saml.

Insikten om förpliktelsen för alla neutrala stater att upprätthålla folkrätten, omvårdnaden om gemensamma rättmätiga intressen, strävandet att medverka till en varaktig fred, som tryggar deras framtida ställning och utveckling, hava manat Sverige att träda i förbindelse med andra neutrala makter, i främsta rummet de båda övriga skandinaviska rikena, för gemensamma rådslag och beslut. Det är Min livliga förhoppning, att den samverkan mellan neutrala stater, som redan ernåtts, skall ytterligare stärkas och utvidgas.

Den knapphet kriget framkallat i världsförrådet av förnödenheter liksom även de hinder krigförande makter rest för vår tillförsel hava medfört allt mera kännbara svårigheter för vårt folk.

I syfte att säkerställa tillförsel av viktiga förnödenheter, dock utan åsidosättande av andra väsentliga intressen, har Jag inlett förhandlingar med vissa krigförande makter. Omsorgen om anskaffandet på den utländska marknaden av särskilt erforderliga varuslag och deras hemförande på skäligen villkor är föremål för Min synnerliga uppmärksamhet. Nödvändigheten att trygga en rättvis fördelning av oundgängliga livsmedel har bjudit Mig att utfärda föreskrifter, som djupt ingripa i den enskildes liv. I avsikt att genom åtgärder för prisminskning lindra dyrtidens verkningar ämnar Jag framlägga förslag, som förutsätta mycket betydande statsutgifter.

Statens strävanden att hjälpa och skydda de svaga i samhället kunna dock hava sin fulla framgång endast om de stödjas av folkets villiga och laglydiga medverkan samt av dess självuppföstran i tidens hårda skola till starkare samhörighetskänsla och till frigörelse från begär efter oskälig vinning.

För statstjänstemän och pensionstagare ämnar Jag föreslå en särskild krigstidshjälp i betydligt vidgad omfattning och för vissa tjänst innehavare andra ekonomiska förbättringar.

Under den söndringens och våldets tid, vars slut ej nu kan förutses, kräver rikets säkerhet, att försvaret stärkes genom tillgodogörande av under kriget vunnen erfarenhet. Eder medverkan härtill kommer att av Mig begäras.

Jag ämnar föreslå Eder förändringar av rikets grundlagar åsyftande bland annat ändrad departementsindelning och beredande av lättnad i Edert arbete. Jag har även för avsikt att förelägga Eder förslag till lagar om barn utom äktenskap och om adoption samt om expropriation och om fastighetsbildning i stad.

På den sociala lagstiftningens område haven I att vänta förslag till lagstiftning i syfte att främja freden på arbetsmarknaden.

Arbetet med utveckling av pensionsförsäkringen och den därmed sammanhängande sjukvårdande verksamheten pågår. Såsom ett led i detta arbete är att betrakta det förslag till utvidgning av vanförevården, som kommer att föreläggas Eder.

Det är Min förhoppning att frågan om fögderiförvaltningens omorganisation skall kunna framläggas för detta riksmöte.

Förslag till anläggande av tvärbanor mellan inlandsbanan och norra stambanan kommer att ånyo hänskjutas till Eder prövning. För höjande av statsjärnvägarnas trafikförmåga samt för utvecklingen av telefontätet åskar Jag betydande anslag.

I avvaktan på fullbordandet av förarbetena för en reform av kommunalbeskattningen begär Jag av Eder anslag till understödjande av särskilt skattetyngda kommuner.

En fullständig plan kommer att föreläggas Eder för slutligt täckande inom kortaste möjliga tid av dels redan gjorda, dels förestående utgifter för neutralitetsskyddet och andra av kriget eller dess erfarenheter föranledda behov. Denna plan är huvudsakligen grundad på en väsentlig skärpning under viss kortare tid av inkomst- och förmögenhetsskatten, för så vitt denna åligger mera bärkraftiga samhällslager.

I haven även att vänta förslag till egnahemsrörelsens ytterligare främjande.

Vid uppgörande av förslag till statsregleringen har iakttagits all den sparsamhet, som förhållandena medgiva. Förslag om nya skatter komma dock att för Eder framläggas.

Jag har för avsikt att av Eder äska särskilda deputerade att med Mig överlägga.

Femtio år hava nu förflutit sedan den dag, då en Riksdag bestående av svenska folkets valda ombud efterträdde den gamla ståndsriksdagen. I haven från denna tagit i arv plikterna mot fäderneslandet. Större krav än tillförene ställas på Eder av den skickelsedigra tid vi nu genomleva.

Under nedkallande av Guds välsignelse över Eder och Edra arbeten förklarar Jag detta riksmöte öppnat och förbliver Eder, Gode Herrar och Svenske Män, med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.
